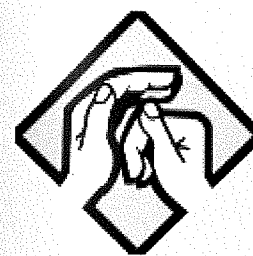

Aluesihteerit koolla

Suomen Kuurosokeat ry:n 10 aluesihteeripiiriä kattavat koko Suomen. Aluesihteerit tukevat kuurosokeiden toimintaedellytyksiä ja ohjaavat heitä kuntoutumispalvelujen piiriin. Kuvassa vasemmalta johtava aluesihteerä Terhi Pikkujämsä, Hilka Kälkäinen (Oulu), Marjatta Puromäki (Tampere), Jorma Säynäjäkangas (Rovaniemi), Kirsti Koponen (Kouvola), Leena Rossinen (Joensuu), Inga Lassfolk-Herrler (Vaasa), Laila Haanpää (Pori), Päivi Ojanperä (Kuopio), Ritva Rouvinen (Jyväskylä) ja Heli Sundelin (Helsinki).

TUNTOSARVI 31.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry
Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Lehtonen, puh. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Eija Metsämäki, Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Tuija Lehtonen (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai sähköisenä versiona. Ruotsinkielinen Känslpröter ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, <http://www.kuurosokeat.fi>. Toimiston aukioloaika: ma-pe klo 8.00-15.45.
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

9 • 2005

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Syyskuu

Slovakian Dbl-kokouksen kuulumisia

◆◆◆
The Body Story julkistettiin

◆◆◆
Kolme kertomusta kesästä

Sisältö

Pääkirjoitus: Satsaus lapsiin ja nuoriin kannattaa: J. Riihimäki.....	3
DbI-konferenssi Slovakiassa: S. Troyano.....	4
Lormitusta ja Malossia: R. Lahtinen...7	
The Body Story julkistettiin: T. Lehtonen.....	8
Vieraisilla Sääksmäen Visavuorella: Nimim. Ojoisten torppari.....	10
Pihajuhlissa: H. Kasurinen.....	11
Lomalla Koivurannassa: H. Nieminen.....	13
Monipuolista kulttuuritarjontaa näkövammaisille: R. Karisaari.....	14
Virpi tuli taloon.....	16
Vuodessa 45 voipakkaa vähemmän: J. Säynäjäkangas.....	17
Mielipidepalsta: kysymyksiä ja vastauksia.....	18
Irman palsta: I. Myyrä: Maakuntakukat.....	19
Aluesihteerit koolla.....	20

Kansikuva: Lapin kuurosokeiden kerho kokoontui kesäkuussa Kemijärvelle kolmen päivän leirille. Siellä kerholaiset valmistivat upean kuikka-aiheisen luontotaideteoksen. Kannen kuvassa kuikkaa viimeistelemässä Juhani Ylläsjärvi. Oikealla tilannetta seuraava torniolainen Toivo Kokkonen, joka täytti 27. heinäkuuta 90 vuotta. Leirillä merkkipäivää juhlittiin etukäteen kakkukahvien merkeissä.
Kuva: Jorma Säynäjäkangas.

Etsitään:

Tiedotus etsii ihka ensimmäistä aikakauslehtimallista Tuntosarvea. Vuoden 1988 alusta Tuntosarvi ja Kuurosokeiden Uutislehti alkoivat ilmestyä erillisinä lehtinä. Tiedotuksen lehtiarkistosta kuitenkin puuttuu Tuntosarven numero 1 vuodelta 1988. Jos Sinulla on kokoelmassasi tuo lehti, niin tiedotus ottaa sen erittäin kiitollisena vastaan! Edes lainaksi, niin voimme kopioida sen. Yhteystiedot lehden takakannessa.

Tulossa:

Toimiva tulkkipalvelu kuurosokeille -seminaari tiistaina 22.11.2005, klo 9.00 – 16.30. Paikka: Valkea talo, Ilkantie 4, Helsinki. Seminaarissa pohditaan kuurosokeille tulkkauksen monimuotoisuutta ja nykypäivän haasteita tulkkipalvelun järjestämisessä. Seminaarin järjestävät Suomen Kuurosokeat ry:n Tulkin käyttö tutuksi- ja Kommunikaatio – projektit suunnitteluyhteistyössä Stakesin ja Tulkkipalvelujen Uudenmaan Hankintapiirin kanssa. Hinta: 50 euroa, sisältää tarjoilut ja materiaalin. Ilmoittautuminen: 4.11.2005 mennessä, seminaari@kuurosokeat.fi. Lisätietoja: www.kuurosokeat.fi, seminaari@kuurosokeat.fi ja p. 040 8272 194 / Jaana Marttila.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 13.10. Aineiston on oltava toimituksessa 30.9. mennessä.

Satsaus lapsiin ja nuoriin kannattaa

Syksyn tulo merkitsee monien uusien asioiden alkua. Lasten ja nuorten elämässä tapahtuvat muutokset ovat usein sellaisia, että ne vaikuttavat koko perheen elämään. Suurissa muutoksissa kaikki perheen jäsenet tarvitsevat tukea.

Kuulonäkövammaisten lasten ja nuorten elämässä sosiaalinen vuorovaikutus, tiedonsaanti, liikkuminen ja osallistuminen edellyttävät lapsen ja nuoren oman sopeutumisen lisäksi jatkuvaa ympäristön ja läheisten mukautumista muuttuviin tilanteisiin.

Suomen Kuurosokeat ry:ssä lapsia ja nuoria tuetaan Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksessa. Toiminta perustuu tiiviiseen vuorovaikutukseen perheiden kanssa. Vakiintuneen kuntoutus- ja ohjaustoiminnan lisäksi on tarvittu projekteja vastaamaan nimenomaan lasten ja nuorten erityistarpeisiin.

Tasavertaiset opiskelumahdollisuudet kuulonäkövammaisille koululaisille (Taso) -projektin tuki on ollut erittäin merkittävä monen pienen koululaisen perheelle, ja projektin tulokset on huomioitu kansainvälistikin. Syntymästään kuurosokei-

den elämänlaatu ja palveluiden kehittäminen (SiKsi) –projektissa yhtenä kohderyhmänä ovat nuoret, jotka siirtyvät peruskoulun jälkeen valmentavaan ja kuntouttavaan jatko-opetukseen.

Yhteiskunnan muutoksista johtuen tarve yksilölliseen asiakkaan kotipaikkakunnalla tapahtuvaan kuntoutukseen on lisääntynyt. Yksilölliset kuntoutujan kotipaikkakunnalla toteutettavat kuntoutusjaksot ovat maassamme ainutlaatuisia ja ura-uurtavia. Niiden avulla pystytään tuottamaan kuntoutujille nopeasti ja tehokkaasti yksilöllisiä kuntoutumispalveluita, joissa kuntoutustyö tehdään yhdessä kuntoutujan lähihenkilöiden kanssa heidän osaamistaan tukien.

Lapsiin ja nuoriin kohdistettu työ on aina satsaus tulevaisuuteen niin omassa järjestössämme kuin koko yhteiskunnassa.

Jouni Riihimäki

Johtaja, Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskus■

Dbl-konferenssi Slovakiassa

Teksti ja kuvat Seija Troyano

Elokuun ensimmäisellä viikolla, 2-7.8.2005 Slovakiassa pidetty 6. Dbl (Deafblind International) -konferenssi oli toinen suuri kansainvälinen kuurosokeustapahtuma tänä kesänä.

Dbl-konferenssi painottuu kuurosokeiden parissa työskentelevälle ammattihenkilöstölle ja verkostoille, kun Helen Keller -konferenssi puolestaan on enemmän kuurosokeiden oma konferenssi.

Tieteellisen komitean jäsen

Kuuluin tieteelliseen komiteaan, jonka tehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa Dbl-konferenssi Slovakiassa. Sain olla mukana myös edellisen, Hollannissa pidetyn konferenssin suunnitteluryhmän tieteellisessä komiteassa.

Kumpikin konferenssi oli työntäyteinen ja kummankin päätyttyä olin iloinen siitä, etten aluksi tiennyt mitä komiteassa mukana oleminen vaatii. Jos olisin tiennyt, olisin varmasti jättänyt tehtävän jollekin toiselle. Onneksi en tiennyt ja onneksi pidän

haasteista! Lähtemällä mukaan sain "kaupan päälle" tasokkaan ja laadukkaan käytännön koulutuspaketin, jollaista tuskin muualta olisin voinut saada. Opin, miten erilaisista ajatuksista ja kokemuksista saadaan yhdessä koottua kansainvälinen konferenssi. Se oli hieno prosessi!

Näkymätön näkyväksi

Nyt kun konferenssi on onnellisesti ohi, minulla on mahdollisuus tarkastella ja arvioida konferenssia kokonaisuutena.

Konferenssin ympäristö antaa sille aina oman leiman. Helen Keller konferenssissa näkyi hyvin vahvasti suomalaisuus. Slovakiassa rakensimme konferenssin paikallisiin puitteisiin. Kuurosokeus oli Slovakiassa asia josta paikalliset ihmiset tiesivät hyvin vähän. Konferenssin teemana olikin tehdä näkymätön näkyväksi (Making invisible visible).

Uskon, että nyt moni päättäjä ja virkamies Slovakiassa tietää paljon enemmän pienen vähemmistöryh-

Ensimmäisenä konferenssipäivänä kuurosokeita oli kutsuttu kaupungintalolle, jossa heidät vastaanotti Presovin pormestari Milan Benč. Seija Troyano ojensi pormestarelle Varkauden kaupunginjohtajan terveiset. Seijan mukana tulkit Timo Heiskanen ja Hannaliisa Finell.

män, kuurosokeiden olemassaolosta. Samoin Slovakialaisen Presovin kaupungin asukkaat. Konferenssivikon ajan kuurosokeat, heidän tulkkinsa ja muu konferenssiväki näkyi kaupungissa ja mediassa.

Slovakiaan olimme saaneet ison joukon vapaaehtoisia nuoria auttamaan konferenssivieraita. Nämä oranssinvärisiin t-paitoihin pukeutuneet avustajat oli helppo huomata, ja he olivat iloisesti joka hetki valmiina auttamaan. Tuntui erittäin mukavalta, kun konferenssiyleisö huomioi kiitospuheissaan lämpimästi myös nämä "oranssipaitaiset." Hyvin ominaista slovakialaisille ihmisille tuntui olevan ystävällisyys, sitä sai kokea joka paikassa.

Tietotaito talteen

Viime vuosina olen pohtinut, mitä kansainvälisistä konferensseista jää

jäljelle, kun konferenssi päättyy ja ihmiset palaavat kotiinsa. Minua on vaivannut se, että usein kallis tieto ja taito voi hävitä samalla kun työntekijä vaihtaa työpaikkaa tai jää eläkkeelle. Tärkeäkin asia voi silloin jäädä hyllylle, se ei kehity eikä kukaan vie sitä eteenpäin.

Työllisyys, joka nykypäivänä kuuluu olennaisena osana monen kuurosokean elämään ja arkeen, on yksi tällainen asia. Edellisessä, Hollannin konferenssissa työllisyyttä koskevaa aihetta vauhditettiin ilahduttavasti. Mutta siinäkin kävi niin, että asiaa eteenpäin ajanut taho muutti työpaikkaa ja kukaan ei jatkanut asian työstämistä. Asia harmitti minua siinä määrin, että juttelin komitean muiden jäsenten kanssa, mitä asialle voisi tehdä. Lopputuloksena työllisyys oli taas Dbl-konferenssin ohjelmassa yhtenä aiheena. Jouduin kuitenkin itse ottamaan asias-

Kuvassa Seijan kanssa slovakialainen yleistulkki ja oma tulkki Hannaliisa Finell. "Paikallinen tulkki osoitautui Slovakian historian ja politiikan laajaksi tietopaketiiksi. Suomalaisena oli hienoa kuulla hänen kommenttinsa, että "Suomessahan korruptio on nolla", Seija kertoo.

ta päävastuun, eli vetämään kaksipäiväisen työryhmän.

Jatkossa pyritään verkostoitumaan ja sitä kautta parantamaan kuurosokeiden työllisyystilannetta. Eri maissa on meneillään mielenkiintoisia projekteja, jotka tuottavat tuloksia ja joista kaikki voivat ottaa oppia ja soveltaa oppimaansa omissa ympyröissään. Työllisyyttä käsittelevässä ryhmässämme oli mukana myös ihmisiä, jotka kehittävät apuvälineitä. Apuvälineet ovat nykyään tärkeä ja olennainen osa kuurosokean työelämää, joten myös sen puolen kehitykselle voi toivoa menestystä mahdollisimman laajasti.

Ainoana kuurosokeana työryhmässä

Tieteellisen komiteamme puheenjohtajana toimi portugalilainen **Isabel Amaral**. Olen erittäin iloinen saadessani tutustua tehokkaaseen, älykkääseen ja paljon aikaan saavaan Isabeliin. Hän, kuten myös muut komitean jäsenet, antoivat ajatuksilleni ja näkemyksilleni reilusti tilaa. Se tuntui erityisen mukavalta myös siksi, että olin komitean ainoa kuurosokea jäsen.

Ainoa harmittava asia oli puitteet, joihin paikalliskomitea oli järjestänyt muutamat yhteiset illanvietot ja sosiaaliset tilaisuudet. Hämmästykseni ja musiikki kaikuissa tiloissa ei ilahduta kuurosokeaa eikä juuri tulkkejakaan, jotka joutuvat työskentelemään niissä olosuhteissa.

Onneksi sain suoraa palautetta myös tapaamiltani tulkeilta. Tieteellinen komitea on nyt välittänyt palautteet eteenpäin seuraavaa konferenssia varten. Ilahduttavaa oli myös se, että kotiinpaluumme jälkeen komitean jäsenet jatkoivat aiheesta keskustelua. Kuurosokealle sopivan tilan etsimisessä täytyy huomioida monta asiaa. Mutta kuten eräs komiteamme jäsen totesi, meluisa tila ei ole helppo kuulevallekaan, jos tullakseen kuulluksi joutuu melkein huutamaan. Niinpä!■

Lormitusta ja Malossia

- Huomioita kommunikaatiosta Helen Keller konferenssissa

Riitta Lahtinen

Helen Keller konferenssin luennoilla näkyi eri maiden käyttämiä sormittamismenetelmiä. Italialainen **Angelica** käytti Malossia. Siinä sormittaja koskettaa vastaanottajan avoimen kämmenen eri kohtia joko etusormella painamalla tai peukalolla ja etusormella puristamalla. Angelica vastaanotti Malossia sekä kämmenpohjaa että kämmenselkää vaihdellen. Hän käytti siis molempia käsiä vuorotellen.

Belgialainen **Peter** käytti Lormitusta, joka toimintaperiaatteeltaan on samankaltainen kuin Malossi. Siinä sormittaja koskettaa avointa kämmenpohjaa eri tavoin. Molemmissa menetelmissä esimerkiksi vokaalit tehdään sormenpäitä koskettamalla: peukalon pää on A, etusormen pää E, keskisormen pää I, nimettömän pää O ja pikkurillin pää on U.

Luentosalissa rinnakkain istuen näiden menetelmien sujuvuus ja keveys perustuu siihen, että vastaanottaja voi pitää kättään tuolin käsinojalla tai pöydällä tuen päällä. Koska

käsiä ei tarvitse pitää ja kannattaa ilmassa, jaksaa menetelmää käyttää pitkäänkin. Sormittaja käyttää yleensä etusormeaan, joten hänen koko kätensä ei tarvitse muodostaa aakkosta kuten esim. suomalaisissa sormiaakkosissa. Kirjaimet erotuvat toisistaan selkeästi, joten erehtymisen vaara on pieni. Lisäksi aakkosta tekevä liike on pienempi ja nopeampi tehdä, koska tekijä liikuttaa vain yhtä tai kahta sormeaan. Vastaanottajan ei tarvitse liikuttaa kättään lainkaan.

Menetelmän joustavuus ja toimivuus perustuvat selkeyteen ja käytännön vastaanottamisen kokemuksiin. Olivathan molempien sormittajien kehittäjät herrat **Lorm** ja **Malossi** molemmat kuurosokeita.■

The Body Story julkistettiin

Riitta ja Russ ottivat liikuttuneena vastaan onnitteluja, kuvassa onnitteluvuoro on Pirkko Pölösellä. Kuva R.K.

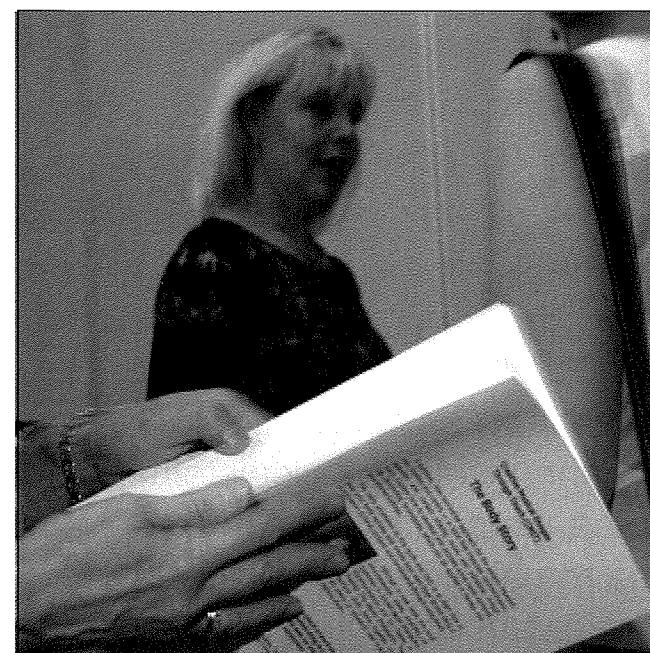
Tuija Lehtonen

Lämpimän elokuisena perjantai-iltapäivänä kokoontui lirkksen auditorioon joukko ihmisiä, joita yhdisti kiinnostus **Riitta Lahtisen** ja **Russ Palmerin** yhdessä julkaisemaan uutuusteokseen *The Body Story* (suom. Kehon tarina).

Aluksi Riitta ja Russ johdattelivat yleisön kirjan tunnelmaan soiton ja kuvailun avulla.

Professori **Jarkko Hautamäki** kiitti puheessaan kirjan tekijöitä aivan uraa uurtavasta uudesta keksinnös-

tä. Hautamäki sanoi, että ihmiskunnan historiaa ovat vieneet eteenpäin sosiaaliset innovaatiot, joista suurin osa liittyy kommunikaatioon. Riitta ja Russ ovat antaneet muodon ja sanat sellaiselle oleelliselle, ihmisten välisen kommunikaation alueelle, joka on ollut olemassa, mutta joka nyt on ensimmäisen kerran tehty tietoiseksi ja annettu sille käsitteet. "Tällaista ei usein tapahdu", Hautamäki kiitteli ja vertasi Riitan ja Russin yhteistyötä Nokian veroiseksi menestystarinaksi.

Riitta Lahtisen ja Russ Palmerin *The Body Story* –kirjan julkistamistilaisuus pidettiin lirkksen auditoriossa 19.8.2005. Tilaisuuden järjestivät Humakin opiskelijat. *The Body Story* -teokseen kuuluu englanninkielinen kirja ja dvd-levy. Kirja on jaettu kuuteen osioon, joita seuraamalla lukija voi askel askeleelta siirtyä perusasioista vaativampiin. Kirjan tekstejä tukee dvd, jossa jokainen liike on havainnollistettu. Teosta (25 e) voi tilata Riitalta sähköpostitse: riitta.lahtinen@kuurosokeat.fi.

Alku akatemiassa

The Body Storyn alku tapahtui kymmenisen vuotta sitten Sibelius-Akatemialla, missä Russ silloin opiskeli musiikkiterapeutiksi ja Riitta toimi hänen tulkinaan. Eräässä opetustilanteessa Riitta ei voinut tulkata Russille ääneen häiritsemättä mui-

ta, joten hänen piti keksiä tapa antaa tietoa kuvailevan kosketuksen avulla. Kotiin päästyään pariskunta tunsu, että jotain merkittävää oli juuri tapahtunut. He kehittivät merkistöä ensin keskenään, kunnes niiden käyttö laajeni.

Yleisö sai nähdä sykhdyttäviä esimerkkejä kosketuksen kautta välittyvästä tiedosta ja mielikuvista, kun **Kalle Kiviniemi** heijasti osia dvd-levyltä auditorion suurelle valkokankaalle. Taustalla soi Russin säveltämä ja soittama musiikki.

Onnitteluja yleisöltä vastaanotti silminnähden liikuttunut pariskunta. **Heli Sundelin** onnitteli yhdistyksen puolesta ja luki tervehdyksen, jonka oli kirjoittanut toiminnanjohtaja **Kai Leinonen**. **Pirkko Pölönen** muistutti onnittelupuheessaan 20 vuotta kestäneestä yhteisestä ystävyydestä ja rakkauden merkityksestä voimavarana. **Liisa Kauppinen** Kuurojen Liitosta sanoi, että tällainen urauurtava työ hyödyttää kaikkia ihmisiä, ei vain kuurosokeita. Viitotomakielen kouluttaja **Satu Marku** Diakonia-ammattikorkeakoulusta naurahti, että Riitan ja Russin yhteistyön tulokset tarkoittavat aina lisää työtä ja uuden oppimista kouluttajille. Ennen kahville ja kakulle siirtymistä Riitan vanhemmat ja sisar onnittelivat vielä pariskuntaa lämpimin halauksin. ■

Vieraisilla Sääksmäen Visavuorella

Nimimerkki Ojoisten torppari

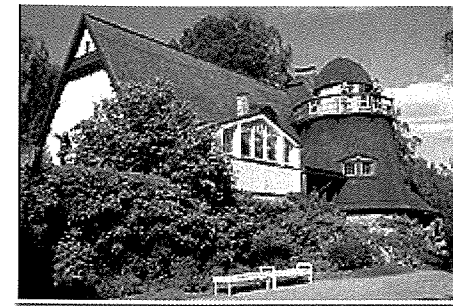
Aamuauringon paistaessa kirkkaasti meitä kuurosokkeiden kerhon jäseniä kokoontui Hämeenlinnan laivalaituriin odottelemaan vesibussin lähtöä. Oli upea päivä vesibussiristeilylle ja vierailulle Sääksmäen Visavuorelle.

Ritva huolehti ystävällisesti meidät tulkkeineen laivaan. Suloiset vesibussin matruusipojat avustivat meitä taluttaen sisään. Vihdoin vesibussi lähti lipumaan kohti Sääksmäkeä Hämeenlinnan, Aulangon ja Hattulan upeita rantoja myötäillen. Nautimme maittavasta lounaasta kauniita hämäläisiä maisemia ihaillen. Mahtavaa!!!! Ohittaessamme Mierolan siltoja näimme myös maailman kuulun taidemaalari **Väinö Kampurin** kotipaikan. Hän on tunnettu siltoja ja Mierolan kylää kuvaavista tunnelmallisista maalauksistaan. Huipputaiteilijoita, kirjailijoita ja runoilijoita vierailee usein Kampurin kodissa

Vesibussin saapuessa Lepaan laituriin kapteeni kertoi meille turisteille Lepaan historiasta. Lepaan his-

toriallinen kartanomiljöö vanhoine rakennuksineen ja puistoineen on upea vierailukohde. Siellä saa tuntea romanttisen tuulahduksen meneiltä vuosisadoilta. Barokkityylisen kartanon hallitsijoina on ollut keskiajalta alkaen useita merkittäviä sukuja. Tilan viimeinen omistaja oli lapsen ja hän testamenttasi koko tilan valtiolle. Testamentin toivomuksen mukaan Lepaalle perustettiin puutarhaopisto vuonna 1910. Opiston toiminta jatkuu edelleen, lisäksi sinne perustettiin viinitila vuonna 1995. Lepaa on suosittu viinien, kukkien ja vihannesten ostospaikka.

Vesibussi kulki Vanajaa pitkin kohti Sääksmäkeä ja saavuimme Visavuoren laivalaituriin. Valitettavasti laiva seisoj laiturissa vain 55 minuuttia ennen lähtöä. Harmi! Pikakäynnillä tutustuimme huippukuvanveistäjä **Emil Wikströmin** kotiin ja näyttelyyn. Hän oli tunnetun Helsingin Sanomien entisen pilapiirtäjän **Kari Suomalaisen** isoisä. Taiteilija ja professori Kari Suomalainen vietti lapsuutensa ja viimeiset eläkevuotensa Visavuorella, jonka rantaan hä-

Visavuori

nen tuhkan sa siroteltiin kuoleman jälkeen. Visavuorella tutustuimme Kari Suomalaisen mielenkiintoiseen sota-ajan näyttelyyn. Huomasimme, että taiteilijan tyttären **Lillin** lapset mellastivat hänen valvonnassaan kalliolla ystävän lasten kanssa.

Kaikki ihana loppuu aikanaan, niin myös tutustuminen Sääksmäen Visavuoreen. Palasimme vesibussille ja lähdimme kotimatalle. Pidimme kerhon kanssa pienen kokouksen ja muistelimme vielä Visavuorta ja Lepaa ja kuinka hienoa on, että ne ovat säilyneet muistuttamaan meitä menneistä vuosisadoista.

Kun saavuimme Hämeenlinnan laituriin äkillinen rankkasade kasteli meidät. Ukkosen jyristessä ankarasti kävelimme kotiin märkinä.

Kiitokset onnistuneesta vesibussiretkestä Ritvalle ja **Hiljalle** sekä tulkeille. Ritvalle myös lämmin kiitos taitavista retkijärjestelystä mukana olleilta Hämeenlinnan kuurosokkeiden kerholaisilta tulkkeineen. ■

Pihajuhlissa

Hilkka Kasurinen

Elokuun viimeisenä lauantaina vietimme päivätoiminnan ja kuurosokkeiden kerhon elokuisia pihajuhlia johtavan aluesihteerin **Terhi Pikkujämäsän** kotona Vantaan Tikkurilassa.

Ohjelmaa oli monenlaista. Heti koontumisen jälkeen lähdettiin katsomaan kilometrin päässä sijaitsevaa komeaa Viherpajan kasvihuonetta. Siellä tuntui kuin olisi paratiisissa kävellyt. Sanoinkin tulkille, että tämähän tuntuu kun olisi **Eevan** ja **Aatamin** asuinpaikka. Paljon oli kauniita kukkakasveja ja outoja viherkasveja, komeita, valtavan suuria kaktuksia. Monet kasvit olivat outoja minulle. Oli kiva katsella komeaa kalalammikkoa, jossa uiskenteli oranssinvärisiä kaloja. Näimme, kun pienet kalanpoikaset olivat juuri kerääntyneet omiin ryhmiinsä suuren kalan vartioimana.

Suurella piha-alueella ruokailtiin ja vietettiin aikaa ohjelmien parissa. **Merja Rouhiainen** veti arvauskilpailuja. **Anita Palo** vuorollaan pisti meidät huivi silmillä pistämään tappia

Merja Rouhiainen ja Anita Palo olivat järjestäneet pihajuhliin monenlaista hauskaa ohjelmaa. Vasemmalla kuva "Appelsiinitanssista", leikissä mukana Terhi Pikkujämsä ja Martti Avila. Yläkuvassa Ilpo Pirhonen, Sari Isaksen, Sarin tytär Amira ja Minna Mäki skoolaavat mukavalle päivälle.

porsaan nenään. **Anitan** ja **Martin** esittämä teatteri hauskutti. Terhi touhusi emännän tehtävissä poikansa **Juhan** kanssa. **Justiina** kävi nappaamassa omenan puusta maistiaiksiksi muillekin. Ilma oli aurinkoinen mutta viileä, vilttejä ilmestyi monen viluisen hartioille lämmittämään.

Justiina kävi **Pirjon** kanssa kuumassa saunalöylyssä kipeitä, koko kesän vaivanneita niveliään lämmittämässä. Kyllä tuntui hyvältä, kun ei ole päässyt vaivaisena saunomaan.

Loppuillasta sade yllätti joten menimme sisälle, missä yhdessä leikittiin ja juteltiin. Kahvin kera nautim-

me Terhin leipomaa herkullista omenapaistosta ja mustikkapiirakkaa.

Tämä oli meidän elokuun taiteiden pihajuhlat, jonka talletamme muistona sydämemme pohjukkaan kaikkien muiden ihanien muistojen joukkoon. Tukemalla toisiamme olemme kuin yhtä perhettä. Justiinalle jäi niin hyvä mieli tästä elojuhlusta. Lopuksi kiitän Terhiä ja Anitaa hyvistä järjestelyistä. Meidän oma "taiteiden päivämme" piristi meitä kaikkia.

Ystävyys on ilo johon toiminta perustuu. Näin ajattelee Justiina muistoissaan Kukkelin keralla. ■

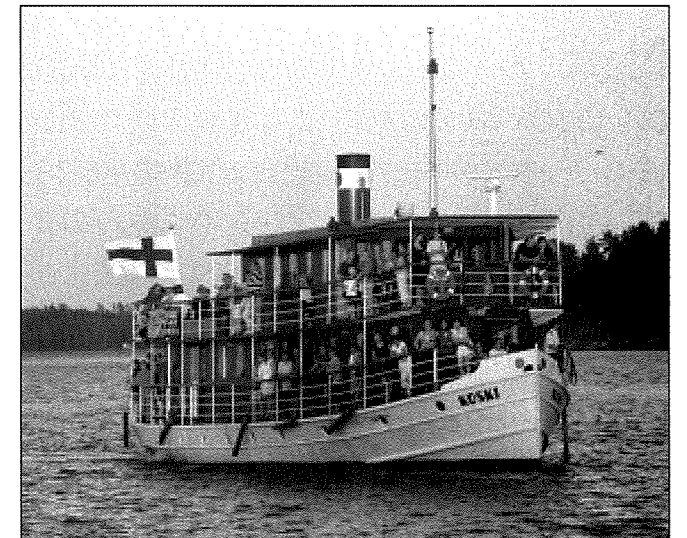
Lomalla Koivurannassa

Hilkka Nieminen

Meitä oli tullut ympäri maata noin 14 henkeä lomanviettoon Kuopion lähellä sijaitsevaan, näkövammaisten omistamaan Koivurantaan. Siellä me vietimme tuon viikon 18.-22.7.2005. Koivuranta on kaunis paikka, ihan järven rannalla, Kuopista 22 kilometriä Jyväskylään päin.

Ilmatkin suosivat meitä. Loma oli oikea virkistysloma. Oli monenlaista ohjelmaa. Torstaina tuli bussi hakemaan meidät Kuopion retkelle. Menimme satamassa kauniiseen valkeaan laivaan. Sillä ajoimme peilityyntä Kallavettä pitkin 4 kilometriä. Tulimme sitten Vaajasalon saareen, jossa oli kaunis Alahovin viinitila. Tutustuimme siellä viinien valmistukseen. Ruokailimme kauniissa salissa ja ruoka oli hyvää. Sali oli tosi kaunis, taidetta oli seinillä. Tilalla on myös kotieläintarha. Siellä oli paljon nähtävää. Erikoisia olivat ne kaksi strutsia ja se pahalle haiseva villisika!

Ennen poislähtöä ostimme viinitilan viinejä tuliaisiksi kotiin. Niitä oli monta laatua. Ostin pullon valkoviiniä.

Koski-Laiva Oy järjestää paikallisristeilyjä Kuopiossa. Kuva: Koski-Laiva Oy

Sillä oli savon murteella nimi "Hilinkunkuiva valkoinen". Kuopiossa kävimme myös torilla ostamassa kalakukkoa ja piirakoita.

Koko viikon oli niin kaunis sää. Uimme monta kertaa päivässä Koivurannan hyvällä uimarannalla ja nautimme olostamme. Ohjelmakin oli ihan sopivaa tällaiselle lomalle ja ohjaajat olivat hyvät.

Kiitos meidän kaikkien mukana olleiden puolesta **Heikki Majavalle** sekä **Marja-Liisa Lahdelle** ja aviomiehelleen **Kaukolle**. Oli tosiaan mukava viikko! ■

Monipuolista kulttuuritarjontaa näkövammaisille

Raili Karisaari

Näkövammaisten Kulttuuripalvelu on yksi Näkövammaisten toimialayhdistys. Tällä hetkellä yhdistyksessä on jäseniä noin 700. Näkövammaisten Kulttuuripalvelu pyrkii parantamaan näkövammaisten mahdollisuuksia osallistua erilaisiin kulttuuritapahtumiin ja tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurin harrastamiseen eri taiteenaloilla.

“Meillä on tällä hetkellä kuvataide-toimikunta, esittävän taiteen toimikunta ja kirjallisuustoimikunta. Lisäksi on aluetoimikunta, joka pyrkii laajentamaan toimintaamme muuallekin Suomeen. Meitä on kritisoitu siitä, että olemme liian Helsinki-keskeisiä. Mutta suurin osa jäsenistä on täältä pääkaupunkiseudulta”, kertoo kulttuurisihteeri **Tanja Turunen**.

Kamarikuoro Kontrapunkti täyttää ensi vuonna 30 vuotta. Kuoro koontuu Pengerkadun salilla. Myös näkövammaisteatteri viettää 30-vuotisjuhlavuottaan ensi vuonna. “Useimmat harrastajapiireistä koontuvat Kulttuuripalvelun omissa tiloissa liriksessä, koska järjestely on

helpompaa toteuttaa täällä paikan päällä”, Tanja kertoo. “Olemme kylä pyrkineet hajauttamaan toimintaa myös muualle. Kirjallisuustapahtuma ollut Seitarannassa. Tänä syksynä kirjallisuustapahtuma on Onnelassa”.

Kirjailijavierailuja ja eri taiteenalojen kursseja ja isompia tapahtumia järjestetään 4-5 vuodessa. Parhaillaan on käynnissä kirjoituskilpailu Mustaa ja valkoista. Sen sadosta on tarkoitus julkaista antologia, tai Kajastuksen erikoisnumero. Kulttuurin ja näkövammaisiasioiden aikakauslehti Kajastus ilmestyy kuusi kertaa vuodessa. Kirjoittajat ovat pääasiassa näkövammaisia. Lehden päätoimittaja on yhdistyksen puheenjohtaja **Mikko Ojanen**.

Kuvailutulkit koulutuksessa

Elokuussa Näkövammaisten Kulttuuripalvelu aloitti kuvailutulkkaus-koulutusohjelman, jonka rahoittaa Opetusministeriö. Syksyn aikana liriksessä kokoontuu kahdeksan kuvailijan ryhmä, jossa on mukana

Uraa uurtava kuvailutulkkausryhmä: vas. Mikko Ojanen, Riitta Lahtinen, Tanja Turunen, Anu Aaltonen, Helena Ryti, Anna Arsniva, Jaana Forsström; edessä Jussi Johnsson. Kuva: Ali Kinnunen.

niin näyttelijöitä kuin vammaiskulttuurin toimijoita. Kouluttajina toimivat kommunikaatiomenetelmien, kuvataiteen, teatterin ja elokuvan ammattilaiset yhdessä näkövammaisen työparin kanssa.

Kuvailutulkkaustapahtumassa näkevä kuvailee näkövammaiselle jonkun asian visuaalisen puolen. Kuvailutulkkaus Suomessa on ollut jäsentymätöntä ja vapaaehtoisten innostuksen varassa 1980-luvulta. Nyt palvelulle pyritään saamaan raamit.

Ensimmäinen kuvailutulkkien koulutus keskittyy kulttuuritapahtumiin. Monet tahot, mm. Teatterikorkeakoulun täydennyskoulutuskeskus,

Kehitysvammaliitto ja sen yhteydessä toimiva Selkokeskus ovat kiinnostuneita kuvailutulkkausksesta ja tekemään yhteistyötä.

Kaksi työntekijää

Kulttuuripalvelun pitkäaikainen toiminnanjohtaja **Eila Huhtilainen** jäi hiljattain eläkkeelle. Tällä hetkellä kulttuuripalvelulla on kaksi vakituista työntekijää. Kulttuurisihteeri Tanja Turunen hoitaa myös toiminnanjohtajan tehtäviä. Tanjan avuksi on syyskuun alusta lähtien palkattu osa-aikainen toimistotyöntekijä. Joi-tain toimintoja on ulkoistettu, mm. taloudenhoito ja lehtirekisterin ylläpito.

75-vuotias yhdistys

Vuonna 2006 Näkövammaisten Kulttuuripalvelu täyttää 75 vuotta. Näkövammaisten Kulttuuripalvelun syntyhistoria alkaa 1930-luvulta, jolloin alkoi ilmestyä lehti Varjojen Mailta. Lehden perusti Anna Friman -niminen henkilö ja lehden myyntituloilla oli tarkoitus auttaa sokeiden ja näkövammaisten toimeentuloa. Ensimmäinen Varjojen Mailta -lehti ilmestyi 1931. Tarkoitus oli, että sokeat myyvät lehteä kadulla ja samalla saavat siitä rahaa.

Lehden kokoamisen ja kustantamisen tueksi päätettiin perustaa yhdistys, jonka tarkoitus oli samalla myös ohjata sokeita kirjoittajia. Suomen Sokeain Kirjallisuusyhdistyksen perustava kokous pidettiin 24. syyskuuta 1931.

Näkövammaisten Kulttuuripalvelun puheenjohtaja on tällä hetkellä Mikko Ojanen. Hallituksen jäsenistä suurin osa on näkövammaisia. Toimintaa rahoittaa pääasiassa RAY ja Opetusministeriö.

Näkövammaisten Kulttuuripalvelun uudet tilat ovat liriksen 5. kerroksessa. Toimistotilaa on yli oman tarpeen ja osa tiloista onkin Suomen Kuurosokeat ry:n projektityöntekijöiden käytössä. ■

Virpi tuli taloon

Virpi on 155 cm pitkä ja sopusuhtainen. Olkapäille ulottuvat hiukset ovat vaaleanruskeat. Virpin viittomamerkki on oikean käden sormilla tehty v-kirjain, joka viedään suupielen viereen.

Uusi toimistosihteeri **Virpi Lahna-oja** aloitti työnsä Helsingin keskustoimistossa elokuun alussa. Helen Keller konferenssin aikaan hän joki kävi tutustumassa talon tapoihin niin liriksessä kuin Toimintakeskuksessa Tampereella. Virpi on 36-vuotias, Porvoon kauppaoppilaitoksesta valmistunut merkantti, jolla on takanaan pitkä työura erilaisissa toimisto- ja myyntitehtävissä. Virpi asuu Sipoossa omakotitalossa yhdessä perheensä kanssa, johon kuuluu avomies, 5-vuotias **Jessica**-tytär sekä kissa ja koira. Perheen lisäksi vapaa-aika kuuluu puutarhaa hoitaen. Virpillä on kaksi huonokuuloista sisarusta, joiden kautta hän on oppinut jonkin verran viittomakieltä. ■

Vuodessa 45 voipakkaa vähemmän

Jorma Säynäjäkangas

Yhteiskunta on antanut viime päivinä uusia suosituksia terveellisestä ravinnosta ja liikunnasta. Kasviksia pitää löytyä lautaselta ja liikuntaa aikuisille suositellaan vähintään puoli tuntia päivässä. Omin voimin se ei useinkaan onnistu: vanhat tottumukset ovat sitkeitä ja kuurosokeilla on monia muita esteitä.

Tukea painonpudotukseen voi antaa monella tavalla. Olen toiminut asiakkaani suostumuksella hänen "painonvartijanaan" yli vuoden ajan. Aluksi sovittiin, että hän hankkii suomea puhuvan vaa-an. Siitä se lähti. Kotikäynneillä hänen suostumuksellaan – tietysti – tarkistin jääkaapin, ettei siellä ole liian rasvaisia ja kaloripitoisia tuotteita. Totesin, että tarvitsen tietoa, jotta voin tätä tehtävääni menestyksellisesti hoitaa. Liikuntamahdollisuuksien parantamista mietittiin. Avustajan tuella kävelylenkkejä pidennettiin ja olohuoneessa oleva kuntopyörä otettiin käyttöön.

Vähän yli vuoden aikana asiakkaani paino putosi 99 kilosta 76,5 kiloon. Se vastaa määrältään 45 puolen ki-

lon voipakkaa ylimääräistä kannettavaa pois keholta! Kontrolli tapahtui siten, että lähes viikoittain olimme puhelinyhteydessä ja pyynnöstäni asiakas nousi puhuvalle vaalle. Puhelimesta kuulin paljonko painoa oli. Jos se oli laskenut, annoin positiivista palautetta ja rohkaista. Jos paino oli päässytkin nousemaan, piti tehdä tiliä syödyn ravinnon koostumuksesta. Näin edettiin. Ja viime viikolla oli ilon hetki, kun saavutettiin tuo 45 voipakkaa vastaavan rasvamäärän poistuminen. Lupasin tuoda kukkia seuraavan kerran tavatessamme.

Meillä on ollut loppujen lopuksi hyvin hauskaa tätä projektia toteuttaessamme. Kävelylenkit ovat tulleet paljon pitemmiksi. Aikaisemmin pienestäkin rasituksesta oli seurauksena kova läähätys ja uupuminen. Valtava ylipaino on terveyshaitta.

Minun mielestäni tässä onnistumisessa oli kysymys siitä, että saamme voimia ponnistella, jos joku on kiinnostunut tekemisistämme ja terveydestämme. ■

Mielipidepalsta

- kysymyksiä ja vastauksia

Kysymys:

Tulkkiasiaa

Olen kuullut monien kuurosokeiden kertovan tulkki- huolimattomuudesta, laiminlyönneistä ja jättämisestä. Muutamat kuurosokeat ovat saaneet vammoja tulkki- huolimattomuuden ja väärän opastusohjeen takia. Miksi tulkit eivät noudata ohjeita kuurosokeille opastamisesta? Eikö kurssi riitä sitä tulkeille?

Vaikeasta vammasta huolimatta toipunut kuurosokea **Irma Myyrä**

Vastaus:

Tulkinkäyttö tutuksi projektin päällikkönä haluan tuoda esiin muutamia näkökulmia liittyen kuurosokeille tulkkaukseen.

Tulkkauksen käytännössä

Kuurosokeille tulkkauksen ja siihen kuuluvana opastus ja kuvailu ovat erityisosaamista vaativia taitoja. Erityisen vaativaksi tulkkauksen tekee se, että useimmilla kuurosokeilla on hyvin henkilökohtaisia erityistarpeita ja -toiveita. Tulkkauksitilanteiden

toimivuuden kannalta on erityisen tärkeää keskustella tulkin kanssa yhteisistä toimintatavoista ja niiden muutoksista eri tilanteissa. Myös opastamisen tapojen tulee olla yhteisesti sovittuja ja molempien tulee osata ne.

Koulutuksen tarve

Koulutusta tarvitsevat sekä tulkit että kuurosokeat tulkinkäyttäjät. Viittomakielen tulkki- koulutukseen on pyritty sisällyttämään opastamisen perustaitoja. Suomen Kuurosokeat ry:n tavoitteena on, että opetus olisi syvällisempää ja siihen sisältyisi enemmän käytännön harjoitusta. Lisäksi halutaan varmistaa se, että kaikilla valmistuvilla tulkeilla olisi taito opastaa kuurosokeaa tulkinkäyttäjää. Varsinainen opastamisessa harjaantuminen tapahtuu kuitenkin käytännön tilanteiden kautta - vain kokemus takaa aidon oppimisen ja mahdollisuuden soveltaa oppimaansa kuurosokeiden erilaisten henkilökohtaisten tarpeiden mukaan.

Koulutusta kaivataan lisää sekä tulkki- opiskelijoille, tulkeille että kuurosokeille. Sujuva tulkkauksen -kyselyt toivat esiin nämä tarpeet. Kyselyt osoittivat myös, että kiinnostusta hankkia lisäkoulutusta on paljon. Tämän hetken ongelma on kuitenkin se, että koulutuksia on tarjolla liian vähän. Tämä tilanne on huomioitu yhdistyksessä. Kehittämisen keinoja ja toi-

mivia ratkaisuja etsitään kaiken aikaa.

Tulevaisuuden toiveita

Toivon, että tulevaisuudessa tulkki- opiskelijoilla, tulkeilla, kuurosokeilla ja kaikilla muilla asiasta kiinnostuneilla on mahdollisuus saada laadukasta koulutusta kaikilla tulkkaus- osa-alueilla. Samalla toivon, että kaikille tahoille luodaan mahdollisuuksia osallistua erilaisiin koulutuksiin. Toivon myös, että saamme tulkinkäytön koulutukset taas jatkuvaksi toiminnaksi. Silloin teille tarjoutuu mahdollisuus ohjatusti miettiä oman tulkkauksenne toimintamalleja ja mahdollisuuksia.

Ongelmia tulkkauksessa?

Toivon, että kukaan tulkki ei tahallisesti ole huolimaton tai tee väärin tai laiminlyö velvollisuuksiaan. Tapaukset, joihin mielipidekirjoituksessa viitataan, ovat erittäin valitettavia. Olen erittäin pahoillani ja harmissa- ni, kun jotakin ikävää tapahtuu. Olemme kuitenkin kaikki ihmisiä ja aina onnettomilta tilanteilta ei voida välttyä. Olkaa kuitenkin avoimia ja keskustelkaa tulkkauksestanne enemmän tulkin kanssa. Uskon, että sillä tavoin voitte yhdessä kehittää tulkkaustanne sujuvammaksi ja turvallisemmaksi.

Jaana Marttila

Tulkinkäyttö tutuksi -projekti

Irman palsta:

Maakuntakukat

Suomen maakuntien symboleiksi valitut maakuntakukat ovat kullekin maakunnalle luonteenomaisia kasveja. Suomen maakuntakukat julkistettiin vuonna 1982 lehtiäänestysten perusteella.

Maakuntakukat ovat

Ahvenanmaa: kevätetikki, Varsinais-Suomi: metsätammi, Uusimaa: valkovuokko, Kymenlaakso: keltakurjenmiekka, Etelä-Karjala: kangasvuokko, Satakunta: tyrni, Häme: sinivuokko, Kanta-Häme: hämeen- kylmänkukka, Päijät-Häme: ruiskau- nokki, Pirkanmaa: tuomi, Etelä-Savo: lumpeet, Pohjois-Karjala: kar- jalanruusu, Etelä-Pohjanmaa: mai- tohorsma, Keski-Suomi: päivänkak- kara, Pohjois-Savo: kotipihlaja, Kes- ki-Pohjanmaa: kissankello, Pohjois-Pohjanmaa: suopursu, Kainuu: ka- nerva, Lappi: niittykullero.

Suomen kansalliskukka on puoles- taan kieli. Kansalliskukasta järjes- tettiin radioäänestys vuonna 1967 kun Suomi täytti 50 vuotta.

Lähde: CD Facta